

Advies

Uitzondering achteruitgangsverbod verplaatsing water of sediment

Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat betreft de uitzondering op het achteruitgangsverbod voor de verplaatsing van verontreinigd water of sediment.

Datum van goedkeuring	16/01/2026
-----------------------	------------

Volgnummer	2026 004
------------	------------

Coördinator + e-mailadres	Wim Van Gils, wim.van.gils@minaraad.be
---------------------------	--

Co-auteur + e-mailadres	Annick Lamote, almote@serv.be Beatrijs De Wilde, beatrijs.de.wilde@minaraad.be
-------------------------	--

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Procesbeschrijving.....	3
Advies	4
1 Situering.....	4
2 Algemene appreciatie.....	5
3 Aandachtspunten bij de verdere implementatie	6
3.1 Motiveer en verduidelijk de notie ‘haalbare stappen’	6
3.2 Versnel een betere aanpak van de vervuiling aan de bron.....	8
3.3 Zorg voor een consistent kader voor retourbemaling.	8
4 Bibliografie.....	9

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	22 december 2025
Naam adviesvrager + functie	Jo Brouns, Vlaams minister voor Omgeving en Landbouw
Rechtsgrond van de adviesvraag	DABM, art. 112.1 §2 2°
Adviestermijn	30 dagen, verlengd tot 2 februari 2026
Samenwerking	SERV
Overlegcommissie	Water en ruimte
Betrokken experts	Geen
Vergaderingen: soort + datum	Gezamenlijke werkgroep vergaderingen op 15/01/2026 en 22/01/2026, gevolgd door een schriftelijke procedure.

- 1 De SERV en de Minaraad ontvingen de adviesvraag op 22 december 2025. Op 15 januari en 22
- 2 januari 2026 besprak de werkgroep water het voorstel. Ondertussen vroegen én kregen de
- 3 adviesraden nog antwoorden op enkele schriftelijke vragen om toelichting. Ze danken het kabinet
- 4 van de minister daarvoor.

- 5 Het advies werd finaal goedgekeurd door de SERV en de Minaraad via schriftelijke procedure. Die
- 6 startte op vrijdag 23 januari 2026 en werd afgesloten op maandag 2 februari 2026.

1 Situering

[1] Met het voorliggende decreet beoogt de Vlaamse Regering de **gedeeltelijke omzetting** van het voorstel tot wijziging van de Kaderrichtlijn Water¹, de Grondwaterrichtlijn² en de Richtlijn over milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren³. Over dit voorstel is op Europees niveau een politiek akkoord bereikt op 23 september 2025, de publicatie in het Europese publicatieblad wordt verwacht omstreeks maart 2026.

[2] **Inhoudelijk beperkt** dit voorstel zich **tot de omzetting van de bepaling die de achteruitgang van de toestand van een oppervlaktewaterlichaam** als gevolg van de verplaatsing van vervuiling in water en sediment onder bepaalde voorwaarden toestaat. De andere bepalingen, die handelen over nieuwe, of strengere waterkwaliteitsnormen voor een reeks prioritaire stoffen zoals PFAS en een aantal pesticiden, wil de Vlaamse Regering in een latere fase omzetten.

[3] **Procedureel** is deze gedeeltelijke omzetting **merkwaardig**, het is gebruikelijk om aanpassingen aan richtlijnen in hun geheel om te zetten. Het is, voor zover bekend bij Minaraad en SERV, de eerste keer dat het formeel proces voor de implementatie van een Europese richtlijn wordt gestart nog voordat er een finaal goedgekeurde tekst is gepubliceerd in het Europees publicatieblad. De aanpak brengt ook juridische risico's mee, omdat beperkte tekstuele wijzigingen nog mogelijk zijn. Daarom wordt voorzien om na de Europese formele goedkeuring, de formulering van de artikels van het voorontwerp af te stemmen op de definitief goedgekeurde tekst.

[4] **De motivatie** van Vlaamse Regering van deze snelle aanpak is transparant en luidt als volgt: *“bij de vergunningverlening van de lozing van bemalingswater in oppervlaktewater stelt zich een juridische problematiek. Wanneer op de locatie waar bemaald wordt in het grondwater stoffen aanwezig zijn waarvoor de milieukwaliteitsnorm reeds overschreden wordt in het ontvangende oppervlaktewater (bij voorbeeld PFOS/PFAS), kunnen nieuwe lozingen van deze stoffen in het oppervlaktewater - zelfs na voorafgaande zuivering - een verboden achteruitgang in het ontvangende waterlichaam veroorzaken, wat het verlenen van een vergunning verhindert. Het verder aanscherpen van de lozingsnormen naar de laagst te meten concentraties is technisch niet altijd mogelijk, maar ook ecologisch niet de beste optie, doordat verregaande zuivering van bemalingswater gepaard kan gaan met een hoog energie- en materiaalverbruik en de generatie van afval dat verder verwerkt moet worden.”*⁴

¹ 2000/60/EG

² 2006/118/EG

³ 2008/105/EG

⁴ Nota van de inspectie van Financiën bij de adviesvraag, pagina 3

2 Algemene appreciatie

[5] **De huidige aanpak roept vragen op inzake bestuurlijke zorgvuldigheid.** De Minaraad en de SERV drongen in het verleden herhaaldelijk aan op het tijdig implementeren van Europese regelgeving. Ze steunen dan ook alle inspanningen die daartoe kunnen bijdragen. Toch roept de huidige aanpak vragen op over de bestuurlijke zorgvuldigheid bij de volgende aspecten.

- **Een gedeeltelijke omzetting is niet efficiënt.** Een omzetting met verschillende snelheden is volgens de Raden niet efficiënt. Ten eerste moeten twee procedures doorlopen worden om het decreet aan te passen in plaats van één – dit impliceert bijkomende tijdsinvesteringen en dus kosten bij alle betrokkenen (regering, parlement, adviesraden, RvS, administratie, ...). Ten tweede leidt de aanpak ook op legistiek vlak tot extra complexiteit, onder andere door de introductie van twee definities van een “goede chemische toestand van oppervlaktewater”.
- **De omzetting is onevenwichtig.** De Raden menen dat een aanpak waarbij bepalingen die een uitzondering voorzien op het achteruitgangsverbod versneld worden omgezet, terwijl de omzetting van andere bepalingen die nieuwe en strengere normen invoeren voor stoffen die schadelijke effecten hebben op het milieu en de menselijke gezondheid achterblijft, onevenwichtig is.
- **Aanzienlijke problemen in de tijdige omzetting en implementatie van richtlijnen.** Volgens het recentste overzicht van de Vlaamse Regering⁵, zijn er elf richtlijnen waarvoor inbreukprocedures lopen wegens laattijdige omzetting – ze horen allemaal bij het beleidsdomein omgeving. . Daarnaast zijn er twaalf lopende inbreukdossiers wegens niet-correcte toepassing, waaronder drie water-richtlijnen: de kaderrichtlijn water zelf, de drinkwaterrichtlijn en de nitraatrichtlijn. Samengevat zijn er dus erg veel richtlijnen waarvan de omzetting en implementatie nog werk vereist, hetgeen in contrast staat met de huidige selectieve focus op de snelle omzetting van één bepaling van één richtlijn.

Samengevat zijn de raden voorstander van een snelle en volledige omzetting, omdat er inderdaad specifieke problemen zijn met bepaalde bepalingen, maar ze menen dat een snelle en tijdige omzetting van alle bepalingen noodzakelijk is, omdat de problemen inzake vervuiling met PFAS, pesticiden, hormoonverstorende stoffen en andere prioritaire stoffen⁶ reëel en prangend zijn.

[6] **Verzekeren een correcte omzetting van de reikwijdte van deze uitzondering:** Overeenkomstig rechtspraak van het Hof van Justitie, moeten uitzonderingen strikt en geval per geval worden geïnterpreteerd. De Raden wijzen daarbij op het belang van een precieze omzetting van de officiële tekst, en op het belang van een individuele en voorafgaande “autorisatie”, zoals bepaald in voorwaarde 7° (zie *infra*).

⁵ VLAAMSE REGERING (2026)

⁶ EUROPESE COMMISSIE (2022)

[7] **Verzeker de voorafgaande regulering of autorisatie.** Daarnaast stellen de Raden zich vragen bij de omzetting van voorwaarde (g) – in de Vlaamse tekst voorwaarde 7° - die een voorafgaande “*regulation or authorization*” omvat. In de omzetting staat dat de onderwerping aan de algemeen geldende milieuvoorwaarden uit het DABM evenzeer voldoende is om aan deze voorwaarde te voldoen, om ook bemalingen bij niet-ingedeelde inrichtingen te vatten. De Raden vragen zich af of dit in overeenstemming is met de intentie van de Europese regelgever om dergelijke verplaatsingen te onderwerpen aan een voorafgaande, individuele regulering of autorisatie, zodat per individueel dossier kan worden nagegaan of er is voldaan is aan opgelegde voorwaarden. De Raden vragen om te zorgen voor een correcte omzetting en vertaling van voorliggende Europese tekst.

3 Aandachtspunten bij de verdere implementatie

3.1 Motiveer en verduidelijk de notie ‘haalbare stappen’

[8] **Verduidelijk de keuze in de vertaling.** De ontwerprichtlijn voorziet een aantal voorwaarden, waaraan moet voldaan worden om gebruik te kunnen maken van de uitzondering op het achteruitgangsverbod. De eerste daarvan luidt: “*all practicable steps, in particular the treatment of the water or sediment if feasible to minimize the transfer of pollutant load are taken to mitigate the adverse impact on the status of the impacted bodies of water*”.

In het ontwerpdecreet is deze passage vertaald als “*alle haalbare stappen worden genomen, in het bijzonder de behandeling van het water of het sediment, om de overdracht van verontreinigende stoffen te minimaliseren en de nadelige effecten op de toestand van de waterlichamen die door deze verplaatsing geïmpacteerd zijn, te beperken*”.

Daarmee wordt zowel ‘*practicable*’ als ‘*if feasible*’ vertaald in het ene woord ‘haalbaar’. De raden menen dat de decreettekst, zoals al aangekondigd, zal moeten afgestemd worden op de officiële vertaling.

[9] **Motiveer de koppeling aan – en de beperking tot – de BBT.** De Memorie van Toelichting verduidelijkt dat de ‘haalbaarheid’ nader wordt ingevuld doordat “*telkens wordt nagegaan of conform de beste beschikbare technieken een zuivering mogelijk is.*” De Raden vragen om te motiveren waarom de ‘haalbare maatregelen’ worden gekoppeld aan, maar ook beperkt tot, de toepassing van de BBT⁷.

De Raden wijzen op een soortgelijke bepaling die opgenomen is in de uitzonderingsbepaling in artikel 4 van de Kaderrichtlijn Water, met als voorwaarde: “*(if the achievement of these objectives would be infeasible or disproportionately expensive*”. Deze voorwaarde wordt vertaald als: “*(indien) het bereiken van die doelstellingen niet haalbaar of onevenredig kostbaar zou zijn*”. In de implementatiehandleiding is verduidelijkt dat ‘haalbaarheid’ moet gelezen worden als ‘technisch realiseerbaar’

⁷ Memorie van Toelichting bij voorliggend ontwerp

(*technical feasibility*). De kostenafweging zit vervat in de notie van ‘disproportionaliteit’. Het artikel moet ook samen gelezen worden met artikel 10 van de Kaderrichtlijn Water, dat bepaalt dat, indien de doelstellingen niet gehaald worden, maatregelen die verder gaan dan BBT overwogen moeten worden; in die afweging moet dan onder andere getoetst worden of deze maatregelen niet ‘onevenredig kostelijk’ zijn.

Het gebruik van het woord ‘haalbaar’ in deze bepaling toont aan dat deze notie niet zomaar kan worden gelijkgesteld met de toepassing van BBT. Mogelijk is een koppeling met de notie ‘disproportionele kosten’ aan de orde.

[10] **Verduidelijk verder de invulling van het begrip ‘haalbaarheid’.** De raden dringen aan op een verdere uitwerking van een duurzaam en stabiel handelingskader, en menen dat er een afweging zal moeten gebeuren tussen:

- ... de praktische realiseerbaarheid van de opgelegde maatregelen;
 - ... de socio-economische kost ervan;
 - ... de baten hiervan voor het leefmilieu en voor de menselijke gezondheid;
 - ... de effecten op andere milieucompartimenten;
- ... waarbij voor bemalingen ook rekening moet gehouden worden met het doorgaans tijdelijke effect ervan.

Ze vragen dat deze afweging grondig en transparant zou gebeuren, en wijzen daarbij op de volgende aandachtspunten:

- **De kost van inactie voor de menselijke gezondheid.** In lopende studies, wordt de verwijderingskost voor bijvoorbeeld PFAS in beeld gebracht in monetaire termen⁸. De Raden vragen om bij deze studies ook de baten van het verminderen van deze vervuiling in beeld te brengen, in het bijzonder de baten voor de menselijke gezondheid. Het niet-verwijderen van PFAS uit de leefomgeving kan op korte termijn weliswaar een besparing betekenen voor een project, maar het verwijderen ervan kan op langere termijn kosten helpen besparen, niet in het minst in de gezondheidszorg. De raden vragen daarom ook deze potentiële kostenbesparing zo goed mogelijk in beeld te brengen, te monetariseren en mee te nemen in de beleidsafweging.
- **Een betere afweging van de effecten op andere milieucompartimenten.** De raden vragen verdere inspanningen om de effecten van zuiveringstechnieken op andere milieucompartimenten in beeld te brengen. De verwijdering van PFAS is momenteel erg energie-en materiaalintensief. Ze verwijzen in dit kader ook naar hun eerder advies om sterker in te zetten op innovatie⁹.

De Raden vragen om betrokken te worden bij de verdere invulling van de notie van “haalbaarheid”. en bij het voorzien van proportionele kosteneffectiviteitsdrempels voor de zuiveringstechnieken.

⁸ VITO (2025)

⁹ Minaraad en SERV (2023)b

3.2 Versnel een betere aanpak van de vervuiling aan de bron

[11] De discussie is in Vlaanderen sterk gekleurd door de problematiek van vervuild bemalingswater, gekoppeld aan bouwwerken. De raden merken op dat doorgaans niet de opdrachtgevers van deze bouwwerken verantwoordelijk zijn voor de betreffende vervuiling. Om een afdoende antwoord te geven op de verbeterverplichting uit de KRW, zijn andere, meer kosteneffectieve maatregelen nodig. De Raden dringen daarom nogmaals aan op een doorgedreven inzet op uitfasering van PFAS, in uitvoering van de gewenste transitie naar een circulaire economie en vragen om sterker inzetten op innovatie om alternatieven te vinden voor de stoffen die we wensen uit te faseren.¹⁰

3.3 Zorg voor een consistent kader voor retourbemaling.

[12] De voorkeursoptie voor bemalingswater, is herinfiltratie in dezelfde grondwaterlaag¹¹. Deze situatie is niet gevat door de voorgestelde wijzigingen. De Raden vragen een beleidskader voor retourbemalingen dat consistent is met dat voor bemalingen waarbij het water geloosd wordt op oppervlaktewater. Dit om te vermijden dat de beleidsdoelstelling van retourbemaling (water vasthouden) zou worden ondergraven.

¹⁰ Minaraad en SERV (2023)a

¹¹ <https://vmm.vlaanderen.be/beleid/waterbeleid/grondwater/bemaling>

4 Bibliografie

- EUROPESE COMMISSIE (2022), [*Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2000/60/EC establishing a framework for Community action in the field of water policy, Directive 2006/118/EC on the protection of groundwater against pollution and deterioration and Directive 2008/105/EC on environmental quality standards in the field of water policy*](#), COM(2022) 540 final
- MINARAAD, SERV en SALV (2025), [*Advies 2025/013 over de Blue Deal Nota*](#)
- MINARAAD EN SERV (2023)a, [*Advies 2023/012 over het actieplan PFAS*](#)
- MINARAAD EN SERV (2023)b, [*Advies 2023/041 over de visie zeer zorgwekkende stoffen*](#)
- VLAAMSE REGERING (2026), *Mededeling betreffende het overzicht van de ontwikkelingen op niveau van de Europese Unie (EU) – december 2025*; VR 2026 2301 MED.0017/1
- VITO (2025), [*PFAS-VERWIJDERING UIT BEMALINGSWATER*](#)